

oudheidkundige Vereniging
oud Vorden

te Vorden

Vordense Kronyck

29^e jaargang, no. 1, juni 2011

VAN ONZE VOORZITTER

Inmiddels zit het eerste jaar als voorzitter er al weer op. Dank zij de uitstekende samenwerking met de overige bestuursleden en de enthousiaste reacties van de leden kijk ik er met veel genoegen op terug. In deze Kronyck leest u er meer over middels de Notulen van de jaarvergadering op 24 maart 2010 en het Jaarverslag 2010-2011.

De redactie van de Kronyck heeft weer een aantal interessante wetenswaardigheden ontvangen en wil u hier graag van op de hoogte stellen.

De rol van Jaap Kettelerij bij het terugvinden van de fles met oorkonde onder de Beatrixbeuk worden toegelicht.

Wim Jansen beschrijft de vondst van een vergeeld exemplaar van het "Archief, tevens orgaan van de oudheidkundige vereniging De Graafschap en de Meester Hendrik Willem Heuvel Stichting, 25 december 1931" gewijd aan de aankoop van de museumboerderij de Lebbenbrugge.

Aansluitend aan het artikel in de Vordense Kronyck van december 2010 (28^e jaargang, no. 2) met herinneringen aan Vorden van Hennie Kok-ter Huerne, vervolgt haar zoon Wim Kok met wat achtergronden bij het overlijden van zijn neef Jan ter Huerne, die als kok werkzaam was op de in de Middellandse Zee vergane kustvaarder Oostmeep.

De heer J. Groot Wassink informeert ons over enkele historische feiten over de Spoorwegen rondom Vorden.

Ben Wagenvoort beschrijft de "terroristische" activiteiten in de omgeving van Gorssel in 1788 en het vreedzame protest van boeren tegen de opgelegde verplichting diensten aan de landdrost uit te moeten voeren.

Ook in deze Kronyck gelukkig weer een stukje in het dialect. De heer D. van Veldhuizen vertelt iets over het ontstaan van de Verkenners (de jungskes) in Vorden en zijn eigen rol daarin. Het is een mooie uitbreiding van het bericht "Uit de oude doos" in de Vordense Kronyck van juni 2009 (27^e jaargang, no. 1) over de oprichting van de Vordense afdeling van de Nederlandse Padvinders Vereniging, met name over de meisjesafdeling (de deerntjes).

Verder treft u een reactie aan van mevr. M. Teubner-Sauter op het artikel van de heer Viersen in de Vordense Kronyck van december 2010 (28^e jaargang no. 2) met verdere informatie over de enthousiaste reactie van dominee Craandijk na zijn bezoek aan het park bij De Decanije.

Tot slot brengt Wim Jansen in de rubriek "Voor u gelezen" het boek Hanze, Tol & Handelsonderzoek in Oost Nederland onder onze aandacht.

Intussen is het bestuur al weer volop bezig met de voorbereidingen voor het programma 2011- 2012.

Ik wens u een ontpannen zomer toe.

Goed gaon,

*Wim Ruiterkamp
(veurzitter)*

JAARVERSLAG 2010-2011

Op **30 september 2010** heeft de heer De Bruyn verteld over de IJssellinie bij Olst. De nieuwe bestuursleden Wim Ruiterkamp, Jan Berentsen en Anja Menkveld stelden zich voor aan de leden en er werd afscheid genomen van Fenny van Druten (23 jaar in het bestuur), Wim Jansen en Gerard Klunder.

Op **23 oktober 2010** was er een rondleiding bij de IJssellinie in Olst. Er gingen 23 personen mee.

Op **28 oktober 2010** was er een commissievergadering. De archiefcommissie, de monumentencommissie, de fotocommissie, de genealogiecommissie en de huisnamen- en gelvestenencommissie deden verslag van hun werkzaamheden.

Op **8 november 2010** hield de heer Folmer een lezing over de invloed van de Reformatie in Midden Nederland.

De **Nieuwjaarsvisite** op **11 januari 2011** werd verzorgd door de heer Oldenhave. Hij vertelde enthousiast over de werkzaamheden in de smederij. De zaal zat bomvol en we smulden van de oliebolletjes en de nieuwjaarsrollletjes.

Op deze avond werd voorgesteld om mevrouw Fenny van Druten en de heer Jaap van den Broek als ereleden te benoemen. De aanwezige leden konden zich allemaal in dit voorstel vinden. Op de jaarvergadering van 29 maart wordt dit lidmaatschap toegekend.

Op **15 februari 2011** hield de heer Van den Bosch een lezing over de geoloog Staring.

Ook kwam de heer Keverling Buisman een toelichting geven over de uit te geven kadastrale atlas van Vorden.

De heer Wim Ruiterkamp organiseerde in **februari** een **genealogie cursus** (3 avonden) voor leden en niet-leden. Er namen 35 personen deel aan deze cursus.

Op **29 maart 2011** werd de jaarvergadering gehouden met daarna de heer Van der Kuyl met een lezing en film over oude bodemvondsten in De Achterhoek.

De **website** van de vereniging is helemaal vernieuwd. Er staat een uitgebreide fotocollectie op (3000 afbeeldingen) en alle Kronycken zijn via de site te raadplegen.

Het ledental bedraagt per 22 maart 2011: 424

Als nieuw lid zijn tot de vereniging toegetreden

Dhr. en mevr. B.H. Harmsen	Nieuwstad 53	Vorden
Dhr. J. Pardijs	Mosselseweg 4a	Vorden
Mevr. J.D. Emmanouil-Ter Huerne	Zutphenseweg 6	Vorden
Dhr. en mevr. P. Kok en T. Wonnink	Joostinkweg	Vorden
Dhr. en mevr. G.B. van de Biggelaar en M. Froentjes	Mosselseweg 5	Vorden
Mevr. G. Kieft	Het Eelmerink 2	Vorden
Mevr. J. Walter-Kilian	De Decanije 3	Vorden
Dhr. J. Swart	De Decanije 10	Vorden
Mevr. G. Labouchere	Bonendaal 56	Warnsveld

De volgende leden hebben hun lidmaatschap beëindigd

Dhr. en mevr. Wahl	Insulindelaan 8	Vorden
Dhr. F.H.A. Wolbert	Kerkstraat 28	Uden
Dhr. en mevr. Dusseldorp	Het Jebbink 19	Vorden
Dhr. en mevr. Schaafsma	Ruurloseweg 124	Vorden
Dhr. G.J. Jansen	Van Blankenheimlaan 12	Zwolle
Mevr. H. Dimmendaal-Denkers	Ludger 4	Wichmond
Dhr. A. Sessink	Insulindelaan 44A	Vorden

Gedurende het afgelopen verenigingsjaar zijn ons ontvallen

Mevr. J.J. Vreeman-Dekker	Zutphenseweg 10	Vorden
Dhr. L.G. Weevers	Christinalaan 12	Vorden

NOTULEN JAARVERGADERING D.D. 24 MAART 2010 IN DE HERBERG

OPENING/MEDEDELINGEN

Voorzitter Gerard Klunder opent de vergadering en heet iedereen welkom. Hij noemt de namen van de leden die in het afgelopen jaar zijn overleden. De vergadering neemt een ogenblik stilte in acht.

INGEKOMEN STUKKEN

Er zijn geen ingekomen stukken

VERSLAG JAARVERGADERING 24 MAART 2009

Het verslag wordt zonder verdere discussie goedgekeurd.

JAARVERSLAG 2009/10

Fenny van Druten somt de verschillende activiteiten op die in het verslagjaar hebben plaats gevonden (lezingen, uitstapje Zuiderzeemuseum etc.)

Door gebrek aan belangstelling wordt het jaarlijks reisje voorlopig niet meer georganiseerd.

Verder staat zij uitvoerig stil bij de actie tot behoud van het Nutsgebouw en de werkzaamheden van de verschillende werkgroepen, zoals de archiefwerkgroep.

Het aantal leden per 24 maart 2010 bedraagt 415

Het verslag 2009/10 wordt door de vergadering goedgekeurd.

FINANCIEEL JAARVERSLAG 2009

Penningmeester Jan Bosch geeft een toelichting op de op het projectiescherm getoonde cijfers.

De financiële positie van de vereniging is onveranderd goed te noemen met een eigen vermogen van ca € 15.000; ook in het jaar 2009 hielden inkomsten en uitgaven elkaar vrijwel in evenwicht.

Er is op dit moment geen aanleiding de contributie te verhogen, ook al is deze contributie laag in vergelijking met andere historische verenigingen.

De financiële positie van de vereniging is dus gezond en er is ruimte voor het bekostigen van bijzondere projecten en het opvangen van tegenvallers.

Het financieel verslag wordt goedgekeurd.

VERSLAG KASCOMMISSIE

Johan Boerstoeel deelt mee dat hij samen met Cees van de Pol de financiële stukken heeft gecontroleerd en in orde bevonden; hij stelt voor het bestuur te dechargeren voor het gevoerde financieel beleid over 2009.

De vergadering stemt in met deze verklaring.

Zowel Johan Boerstoeel als Cees van de Pol willen ook de kascontrole over 2010 voor hun rekening nemen. De vergadering stemt hiermee in.

BESTUURVERKIEZING

Aftredend en herkiesbaar: Hennie Rossel en Rob van Overbeeke.

Aftredend en niet herkiesbaar: Fenny van Druten, Gerard Klunder en Wim Jansen.

Voorgesteld wordt: Hennie Rossel en Rob van Overbeeke te herbenoemen en als nieuwe bestuursleden te kiezen: Anja Menkveld-Wullink, Wim Ruiterkamp en Jan Berentsen. De vergadering stemt met dit voorstel in.

Gerard bedankt Fenny en Wim alvast voor hun grote bijdrage aan het functioneren van Oud Vorden.

Overigens zal in de komende septemberbijeenkomst uitgebreid aandacht aan het afscheid van Fennie, Gerard en Wim worden besteed.

Ook zullen de nieuwe bestuursleden zich dan aan de leden voorstellen.

RONDVRAAG/SLUITING

Gerard Klunder wijst er nog eens op dat, in tegenstelling tot het vermelde in een aantal publicaties, het toenmalige bestuur van Oud Vorden zich in 2003 wel degelijk tegen de sloop van het Nutsgebouw heeft uitgesproken.

Verder zijn er geen vragen, waarna de voorzitter de vergadering sluit.

SCHENKINGEN

Door de volgende personen werden zaken aan de vereniging geschonken:

Van mw. M.W.J. Dolphijn, Ruurlo: een smalfilm die eind jaren 50 door haar vader was gemaakt van o.a. een Achtkastelentocht.

Van mw. Gerda te Linde-Lijftogt, Prins Clauslaan 14, Vorden: een fotoboek met foto's betrekking hebbend op bewoners van de Dorpsstraat.

Van mw. D. Voskamp-Hemeltjen, Het Wiemelink 1, een sjerp gekregen voor het Archief van Oud Vorden. De sjerp werd door haar overleden man tijdens zijn lagere schooltijd (rond 1935) op Koninginnedag gedragen. Op de sjerp staat de tekst: "LEVE HET VORSTENHUIS" (zie foto).

BENOEMING ERELEDEN

Over ereleden is in de Statuten in artikel 3 lid 5 opgenomen: Ereleden zijn zij die wegens hun verdiensten voor de vereniging door de algemene vergadering tot ereleden zijn benoemd.

Tot nu toe was de heer Henk Wullink het enige erelid. Daarmee wordt onderstreept dat de verschillende besturen steeds zeer hoge eisen hebben gesteld aan deze verdiensten voor de vereniging bij de benoeming van ereleden.

Het huidige bestuur is van mening dat de heer Jaap van den Broek en mevrouw Fenny van Druten in alle opzichten voldoen aan deze eisen en hebben dan ook met het volste vertrouwen dit voorstel voorgelegd aan de algemene vergadering. De unanieme ondersteuning bevestigt dat de vereniging trots mag zijn op deze nieuwe ereleden.

Wim Ruiterkamp
Voorzitter

De ereleden ontvingen een oorkonde waarop hun specifieke bijdrage aan de vereniging is vermeld.

DE OORKONDE ONDER DE BEATRIX-BEUK

Dankzij de oplettendheid van ons lid Jaap Kettelerij werd onder de dode beuk aan het Verzetsplein een fles met daarin een oorkonde teruggevonden.

Jaap had de fles bij de geboorte van prinses Beatrix in 1938 namens de Vordense jeugd, samen met vertegenwoordigers van het Gemeentebestuur en het Oranjecomité, bij de geplante beuk begraven. Hij herinnerde zich dit vooral toen hij las dat de gemeente Bronckhorst een kapvergunning had verleend voor de dode beuk, waarop men de gemeente Bronckhorst informeerde. De boom werd zeer voorzichtig gerooid en men trof de oorkonde in de fles onbeschadigd aan.

Op 23 maart 2011 is door bestuursleden van het Oranjecomité, samen met wethouder Dorien Mulderije een lindeboom geplant ter vervanging van de beuk. En opnieuw heeft Jaap Kettelerij, samen met de wethouder, een nieuwe oorkonde in een fles begraven.

Oud Vorden heeft de oorspronkelijke fles met oorkonde in ontvangst genomen. Deze wordt nu in ons Archief bewaard.

Helaas is Jaap Kettelerij al op 21 april 2011 overleden.

Op de oorkonde staat vermeld:

Oorkonde

Deze boom is geplant op 1 Februari 1938 als symbool van liefde, trouw en aanhankelijkheid van de Vordensche burgerij aan het Oranjehuis ter herdenking van de geboorte op 31 Januari 1938 van:

(niet leesbaar)

Prinses van Oranje-Nassau, van Lippe-Biesterfeld enz. enz., dochter van H.K.H. Prinses Juliana en Z.K.H. Prins Bernhard.

**Het Gemeentebestuur van Vorden,
(handtekening), burgemeester,
(handtekening), secretaris.
Het Oranjecomité,
(handtekening), voorzitter,
(handtekening), secretaris.**

Gemeente-opzichter: G.J. Mellink

AANKOOP VAN BOERDERIJ EN TOLHUIS DE LEBBENBRUGGE, IN 1931

WIM JANSEN

In de loop der jaren heb ik, onder het motto “een löslopenden hond vindt altijd wat” de neiging ontwikkeld om op rommelmarkten te lopen snuffelen in dozen met boeken en geschriften die betrekking hebben op onze Achterhoek in vroeger tijden en ik vermoed dat meerdere leden van onze vereniging dat ook in meer of mindere mate hebben, want dat willen we graag weten toch, hoe ging het er hier vroeger aan toe in deze streken?

De Lebbenbrugge aan de Lebbinkbeek bij Borculo, zoals afgebeeld in het hier weergegeven artikel.

Ik hoef natuurlijk niet voor anderen te spreken, maar zelf heb ik dat wel en ik vermoed dat het nog besmettelijk is ook, want mijn vrouw Riek heeft dat ook.

Wie nou wie heeft aangestoken en wanneer dat begonnen is weet ik niet en dat is ook niet zo van belang, maar feit is dat zij vorige week terug kwam van een rommelmarkt in Warnsveld en achteloos twee boekjes op tafel deponeerde, een boekje over Vorden, gekocht voor 1 euro en een vergeeld boekje, dat ze er gratis bij gekregen had.

Dat boekje over Vorden daar was ik al gauw klaar mee want dat hadden we al, maar wat maakt dat uit voor 1 euro, dan kun je er altijd nog wel een ander blij mee maken.

Of, netjes ingepakt, heb je weer een leuk cadeautje voor een verjaardag, toch? (Jao, ik bun noe eenmaal een knieperd.)

Dat vergeelde en gratis bij de deal verkregen boekje, in deplorabele staat verkerend, maar ja, “een gegeven peerd mo’j niet in de bek kieken” zegt het bekende spreekwoord, trok mijn aandacht en wel om de volgende redenen.

Op het gescheurde kaft, dat er los bij was, stond in grote letters het woord “Archief” en ja, ik moet het toegeven, archieven, daar hou ik van, dus mijn aandacht was gewekt.

Daaronder, in iets kleinere letters de woorden “De Graafschap”, wat in mijn beleving een mooi woord is voor De Achterhoek. Want wees nou eerlijk, als je vroeger in het Westen kwam en men vroeg waar je vandaan kwam, dan zei je niet “uit de Achterhoek”, nee, als je dan zei “uit de Graafschap” dan klonk dat toch wel even wat beter en het grote voordeel was ook dat niemand wist waar dat was.

Museum-boerderij De Lebbenbrugge, wegzijde (illustratie in het bewuste artikel).

Dat is tegenwoordig wel anders, nu zeg je met gepaste trots: *Ik komme uut den Achterhoek* en dan denkt iedereen dat je een Tukker bent en, enfin, laat ze maar mooi in die waan.

Maar ik dwaal af van het onderwerp, het vergeelde, haveloze boekje, dus. Als derde, en niet het minst belangrijke opschrift op het kaft was het jaartal, namelijk 1931.

Toen was ik echt helemaal wakker want dat is de tijd van voor mijn geboorte en van die tijd wil ik echt alles weten.

Helemaal onderaan op het kaft staat “Lebbenbrugge-nummer” en dat is nou precies waar dit boekje over gaat, namelijk over de aankoop in 1931 van deze eeuwenoude boerderij annex tolhuis, gelegen aan één van de weinige hessenwegen die door onze streek liepen, namelijk die vanuit het Munsterland via Borculo en over Het Groote Veld naar Zutphen en Deventer.

Dit unieke complex werd toen aangekocht door de “meester H.W. Heuvelstichting” en is sindsdien prachtig gerestaureerd. Heden ten dage doet het dienst als boerderijmuseum en is het onder andere erg in trek als trouwlocatie.

Iedereen die de Achterhoek een beetje kent en dus wel eens bij de Lebbenbrugge is geweest, zal zich de mystieke sfeer herinneren die je ervaart als je daar rondloopt.

De redactie van de Vordense Kronyck leek het een goed idee om het verslag van de aankoop van dit object, beschreven door Dr. B.J. Westerbeek van Eerten, in die tijd huisarts in Hummelo, integraal af te drukken, zodat u het lezen kunt in de schrijftrant van 1931.

Uit: Archief, tevens orgaan van de oudheidkundige vereniging De Graafschap en de Meester Hendrik Willem Heuvel Stichting, 25 december 1931.

DE AANKOOP VAN DE LEBBENBRUGGE DOOR DE HEUVELSTICHTING EN ZIJN GEVOLGEN

Op Woensdag 28 October des namiddags 3 uur ten kantore van Notaris Verweij te Borculo onderteeekenden voorzitter en secretaris uit naam van het regentencollege de koopacte van de boerderij de Lebbenbrugge.

1 November daaraanvolgende werd de koopsom van bijna f 5000 betaald, waarmede de Heuvelstichting eigenares werd van de boerderij de Lebbenbrugge met schuur en 60 Aren grond $\pm$ 25 Aren singels, het tolrecht, het pootrecht langs den Lebbenbruggediek enz.

Met een zucht werden de handteekeningen geplaatst. Deze zucht gaf uiting aan gemengde gevoelens. Het was in de eerste plaats een zucht van verlichting. Hoe dikwijls was gedurende de lange moeizame vijf jaren van onderhandeling door de telkens teleurgestelde onderhandelaars gemompeld: „Lebbenbrugge und kein Ende”. De Lebbenbrugge dreigde voor de arme regenten der Meester Heuvelstichting een nachtmerrie te worden. Met alle eigenschappen van dit droombeeld. Als wij het loslieten kwam het vanzelf naar ons terug en als wij meenden, dat wij het in werkelijkheid vasthadden, was het weer verder af dan ooit.

Maar nu op Woensdagnamiddag 28 October was toch alles werkelijkheid en geen droom. De notaris, de klerken, het kantoor alles was werkelijk, ook de tweede getuige, wiens raadselachtige gezichtsuitdrukking van „het kan me niets schelen” en „ik weet er niets van” bijna een droom suggereerde, was werkelijkheid. En onze handteekeningen ook, aan de Lebbenbruggezaak kwam dus een eind en vandaar de zucht van verlichting. Die zucht was tegelijkertijd een van kommer en bezorgdheid, omdat wanneer er een eind is, er ook dadelijk weer een begin is evenals bij de worst en de oneindigheid — de slang met de eigen staart in den bek.

Zoowel de zucht van verlichting als die van bezorgdheid zijn psychologisch volkomen verklaarbaar. De regenten der Meester Heuvelstichting zijn zich geheel bewust, welke zware verantwoordelijkheid en welke groote maar ook grootsche taak zij op zich genomen hebben door dezen stap te doen en dat wel in dezen, in financieel opzicht, zoo kommervollen tijd.

Ter vergadering van Donderdag 20 Augustus te Ruurlo werd mededeeling gedaan van een schrijven van notaris Verweij te Borculo, inhoudende, dat wegens het overlijden van den heer ten Klooster, de boerderij de Lebbenbrugge publiek zou worden geveild.

Het was duidelijk, dat dit feit het regentencollege drong tot een beslissing. Hetzij aankopen in publieke veiling of onderhands, een stap, dien het college gezien den nood der tijden zoo gaarne nog wat had uitgesteld; hetzij van koopen afzien maar dan ook voor goed, waarmede tevens de beschikking over de van Rijkswege toegezegde restauratiegelden tot een bedrag van f 8000 werd verbeurd. Het college had geen vrijmoedigheid tot het laatste te besluiten.

Aan het koopen op publieke veiling waren in de gegeven omstandigheden gevaren verbonden. Overwogen werd den verkoop af te wachten om daarna met den nieuwen eigenaar te onderhandelen; na rijp beraad werd dit plan verworpen.

Met eenige kapitaalkrachtige personen werd overleg gepleegd voor gezamenlijke rekening het geheele bezit op de veiling te koopen, welk overleg door den moeilijken financiëelen toestand van dit oogenblik een negatief resultaat had.

Toen dan ook een onderhandsche aankoop mogelijk bleek voor een bedrag, dat de krachten der stichting niet te boven ging en slechts weinig meer dan de werkelijke waarde, hebben de regenten dan ook niet gearzeld tot aankoop over te gaan.

Dat deze handelwijze de juiste was heeft het verloop der veiling uitgewezen. Volgens gegevens door den notaris verschaft, is gebleken, dat de Stichting zeer hoog had moeten bieden om op de publieke veiling zeker van de Lebbenbrugge te zijn. Het was de bedoeling van den huidige koper van perceel I het oude Tolhuis tot eigen woning te verbouwen. Het was dus zeer twijfelachtig geweest of de Stichting het huis met omgeving van den nieuwen eigenaar had kunnen koopen en dan nog voor welken prijs.

De gevolgen, die deze aankoop met zich medebrengt, zijn niet gering en het is goed bij den aanvang van deze taak even stil te staan. Een taak die niet alleen de regenten der Heuvelstichting, of de vereeniging de Graafschap aangaat, maar alle bewoners van onze schoone landstreek en allen die haar liefhebben. Want dit waardevolle bezit is feitelijk algemeen bezit. Een oud familiestuk is door herinneringen van piëteit en van de liefde en zorgen van hen die het maakten en gebruikten, gevormd tot een belangrijk voorwerp. Zoo moet onze oude boerderij ons aller Graafschapsch familiestuk worden, waar wij trots op zijn en dat wij goed verzorgen en onderhouden.

Daarom oordeelde de redactie van het Archief het noodig dit nummer hoofdzakelijk aan de Lebbenbrugge te wijden, opdat belangstelling gewekt worde voor dit ons familiestuk en bekend worde welk doel de Stichting met dezen aankoop beoogt.

In een ander artikel zal worden uiteengezet in hoeverre deze onze boerderij een eereteken is voor hem, wiens naam de Stichting siert. Ik ga daarom met een eerbiedigen groet aan den ontslapen grooten Graafschapper Meester Heuvel voorbij en bepaal mij slechts tot het bespreken van de practische gevolgen.

Deze zijn drieledig: het herstelwerk, de inrichting, de exploitatie.

Het herstelwerk zal plaats hebben onder toezicht van Rijksmonumentenzorg, het overleg met dit bureau is reeds begonnen. Over de inrichting kan men bijzonderheden vinden in de lijst in dit nummer, opgesteld door de inventaris-commissie.

Rest mij dus nog iets te zeggen over de exploitatie.

Deze hangt ten nauwste samen met het doel, hetgeen wij met den aankoop beoogen. De Lebbenbrugge wordt geen museum, al wordt dit woord ook in de stichtingsacte genoemd. Wel bestaan plannen in de boerderij een kamer in te richten als museum van voorwerpen op Meester Heuvel betrekking hebbende. Men kan het Korenburgerveen of de omgeving van het Loohuis, beide door de Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten voor vernietiging bewaard, geen natuurmusea noemen. Wanneer het mogelijk ware geweest het Montferland in zijn oude glorie van Saksische burcht te herstellen, dan was dit geen museum geworden. Zoo wordt straks de Lebbenbrugge, ons familiestuk, geen museum, maar een gedenkteken, een rustplaats aan den ouden Hessenweg, waar onze kinderen en kindskinderen zullen kunnen zien, welke bekoring er kan uitgaan van den tijd, die nog niet bedorven was door den machinalen arbeid.

Men begrijpe mij goed, door aan te toonen, dat de Lebbenbrugge geen museum wordt, wil ik niet den schijn wekken, dat ik het museumwerk binnenshuis of in de openlucht zou minachten. Verre van dien; ook dat schoone werk te bevorderen is onze taak, maar met de Lebbenbrugge beoogen wij iets anders, wij bedoelen in onze Graafschap een typisch plekje Neder-Saksische cultuur voor ondergang te behoeden.

De moeilijkheden die ons te wachten staan zijn vele. Wij betwijfelen sterk of de van Rijkswegen toegezegde f 8000 voldoende zullen zijn voor de restauratie. Maar wanneer dit werk eenmaal voltooid is, verschijnen de moeilijkheden van het bezit te bewaren en te kunnen onderhouden.

Een bron van inkomsten zullen de entréegelden moeten zijn, dat deze voldoende baten zullen afwerpen, daarop zullen wij wel niet met zekerheid kunnen rekenen. Van ministerieele zijde en ook van elders is reeds het denkbeeld geopperd aan de Lebbenbrugge straks een theegelegenheid te verbinden. In die richting zal waarschijnlijk uitkomst gezocht moeten worden. Dat neemt

niet weg, dat alle leden van de Graafschapsche familie zullen moeten helpen ons familiestuk te verzorgen en te behouden. Zonder deze hulp zullen de regenten van de Heuvelstichting moeten blijven zuchten. Moge deze aflevering, gewijd aan de Lebbenbrugge, bijdragen aan dit zuchten een einde te maken. Hummelo, 1 Dec. 1931. B. J. WESTERBEEK v. EERTEN.

MEESTER HEUVEL EN DE HEUVEL-STICHTING

Eigenlijk zou de titel moeten luiden: Meester Heuvel en het Boerenhuis. Het doel van deze Stichting, toen ze in het leven werd geroepen, was toch wel voor alles: door 't ongerept bewaren van een Neder-Saksische boerenwoning, Meester Heuvel, onzen nog zoo vroeg ontslapen Achterhoekschen folklorist en historicus, dankbaar een eerezuil te stichten.

Het Neder-Saksische hallehuis, dateerend uit een tijd toen 't spinnewiel nog snorde, de weefstoel klepte, toen deze gouwen nog een eigen volkscultuur kenden, welke de laatste jaren voor een groot deel verloren is gegaan, had levenslang de liefde van Heuvel's hart. In allen eenvoud waren ze geconstrueerd, maar elk deel, elke balk, elke bijzondere steen wees onmiddellijk zijn noodzakelijkheid aan. Geen schoonheidscommissie was er aan te pas gekomen, geen architecten hadden er aan gewerkt naar een vooraf overdacht en geteekend plan; door een eenvoudige dorps- of juister boerentimmerman waren ze geschapen volgens het natuurlijk gevoel van noodzakelijkheid en schoonheid, zich openbarend in den stijl. Als hij maar wist: uit hoeveel „gebond" 't huis zou bestaan, dan kwam alles in orde.

Weidsch en grootsch is de rust, die deze hoeven schenken, temidden van de eiken boomen, die als goede schutsgeesten er zich overheen welven en in volkomen harmonie met schuren, bakoven en hooibergen, die 't hoofdgebouw omgeven. Deze hofsteden kan men nimmer zien in 't tijdelijke, beperkte, over hen ligt de wijding der eeuwen, iets van den glans der eeuwigheid. Daarom was voor Vriend Heuvel een boerderij geen gewoon huis, neen, 't was voor hem een heiligdom, dat niet prijs mocht gegeven worden aan profane blikken. Van zijn hoeve kan men geen afstand doen zonder 't leven zelf te kwetsen. Maclaren zegt ergens in „Lang vervlogen dagen": De landman wordt geboren en opgevoed, hij huwt en sterft op één boerderij en het tooneel dat hij aanschouwt in zijn ouderdom is hetzelfde dat hij aanschouwde in zijn jeugd. Zijn wortels steken diep in den grond en als gij ze er uittrekt, dan verwelkt zijn hart en het sterft." Dit heeft Heuvel diep als waarheid gevoeld. Zeker, ook

EEN VERMISTE VORDENAAR TOCH EEN BEETJE TERUGGEVONDEN

WIM KOK

Al weer een tijd geleden ging mijn neef Jan ter Huerne (na het ijs-seizoen) nog eens op internet op zoek naar gegevens over het scheepsongeluk waarbij onze oom Jan ter Huerne, de Vordense bakker, is verongelukt, samen met de hele bemanning van het schip waarop hij als kok voer.

Na de opheffing van zijn bakkerszaak was Jan, vrijgezel zijnde, gaan varen. Het bewuste schip van rederij Van der Schoot, uit Harlingen, is begin november 1968 met man en muis in de Middellandse Zee vergaan. Een lege, ongebruikte reddingsboot is alles wat er van het schip, de Oostmeep, is teruggevonden.

Neef Jan vond op internet allerlei verhalen en veronderstellingen aangaande het vergaan van de Oostmeep. Maar niemand weet de oorzaak van het vergaan van een gloednieuw schip. De bemanning heeft zelfs geen noodsignaal meer kunnen uitzenden.

Ook mijn zoon Bas raakte geïnteresseerd in het een en ander en ontdekte toevallig op internet een interview met een oud-kapitein die een boek had geschreven over zijn jaren op zee, o.a. als kapitein van de coaster de Noordvaarder. Hij vertelde van de mooie belevenissen die hij had meegemaakt, maar ook van de minder mooie. Hij wist dat een kok, die een aantal jaren bij hem gevaren had, met een ander schip was verongelukt. Toen ging bij ons een lichtje branden: zou hij oom Jan bedoelen?

Gauw dat boek gekocht en ...ja hoor, op de foto op blz. 131 kun je duidelijk bakker/kok Jan ter Huerne herkennen. Het adres en het telefoonnummer van de kapitein-schrijver was snel gevonden en de afgelopen zomer heb ik hem bezocht. Piet Helmus - zo heet hij - kon zich de kok Ter Huerne nog goed herinneren van zijn tijd op de Noordvaarder. Verschillende van de reizen die in het boek beschreven staan, heeft oom Jan meegemaakt.

Op een niet zo'n grote kustvaarder (800 ton, voor de kenners) had de kok de beschikking over een kleine kombuis met een kolenfornuis in die tijd. Het was er altijd bloedheet. Toen het er naar uitzag dat de Noordvaarder vaak in de tropen zou gaan varen, is oom Jan ermee gestopt omdat hij eigenlijk slecht tegen de hitte kon. De reder Van der Schoot had echter op zijn nieuwe schip de Oostmeep nog een kok nodig en vroeg Ter Huerne om weer aan te monsteren. Dat heeft hij gedaan, met het noodlottige gevolg, zoals verteld. Het schip is op zijn eerste reis met man en muis vergaan. Wij wisten van het ongeluk maar niet veel over de reizen die oom Jan ter Huerne heeft gemaakt. Dank zij kapitein Helmus en zijn boek hebben wij toch een beetje van oom Jan teruggevonden.

Het boek draagt als titel: VOOR EN ACHTER

schrijver: Piet Helmus

i.s.b.n. IO: 90 60 13 4478

i.s.b.n.13: 978 90 60 13 4474

uitgeverij De Alk, Alkmaar, 2006

SPORWEGEN RONDOM VORDEN, ENKELE INTERESSANTE HISTORISCHE FEITEN

Informatiebron: het rijk geïllustreerde en bijzonder interessante boek van de hand van Arjan Ligtenburg: *GESCHIEDENIS VAN DE SPORWEGEN IN WINTERSWIJK & OMSTREKEN* (WINTERWIJK DEC. 1989).

Alle illustraties bij dit artikel zijn weergaves van de foto's en andere illustraties in het hier behandelde boek van Arjan Ligtenburg.

Omstreeks 1860 ontwikkelde ir. C. Oudshoorn een plan voor een spoorweg van Amsterdam door Het Gooi en over de Veluwe, via Zutphen en Winterswijk, naar Dortmund.

In 1865 stichtten de Duitsers Holram en Sieburgh een maatschappij die *de aanleg van Nederlandsche en Westfaalsche spoorweglijnen* tot het doel had.

Op 26 oktober 1866 verkreeg deze maatschappij van het Ministerie van Binnenlandse Zaken een concessie voor de aanleg van een spoorbaan van Amsterdam, via Nijkerk en Apeldoorn, naar Winterswijk, onder voorwaarde dat de maatschappij ook een Duitse concessie kreeg.

In april 1867 belegden baron Van Heeckeren uit Ruurlo en W.A. Roelvink uit Winterswijk een bijeenkomst te Zutphen waaraan afgevaardigden van diverse gemeentebesturen langs de ontworpen lijn deelnamen.

Daarna gebeurde er niets, totdat Jan Willink uit Winterswijk (directeur van een textiel fabriek) het plan opvatte om toch een spoorbaan door de Achterhoek

De opzet van de treindiensten

Locomotieven voor de Oosterspoorweg

aangelegd te krijgen. Dat was niet eenvoudig omdat de Achterhoek te dun bevolkt was. Maar doordat de textiel sterk op kwam zetten, zag men mogelijkheden. Al spoedig kregen Willink e.a., waaronder particulieren, gemeenten en provincie Gelderland, fl. 26.000,00 bij elkaar, zodat in april 1871 een begin kon worden gemaakt met de aanleg van de Nederlandsch-Westphaalsche-Spoorweg, de NWS. Tevens werd een concessie aangevraagd voor een spoorweg Zutphen, via Winterswijk, naar Haltern, in Duitsland. Deze werd verleend op 27 maart 1872. Het hoofdgebouw kwam in Winterswijk.

De aandeelhouders waren in de eerste plaats gemeenten en fabrikanten, maar ook veel boeren. Naast het jaarlijkse uit te keren dividend kregen ze een boekje dat goed was voor enkele vrije reizen per jaar naar Zutphen. Zo konden ze hun producten naar Zutphen brengen, waar ze meer opbrachten dan in eigen omgeving.

In 1872 werd toestemming gegeven tot de uitbreiding vanuit Winterswijk, via Bocholt, naar Wesel. In 1874 werd de NWS ontbonden.

Op 21 december 1876 begint het overleg tussen de "Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij", de HIJSM, en de NWS om het exploitatiecontract. De aanlegkosten voor het traject Zutpen-Winterswijk waren fl. 1.685.983,54

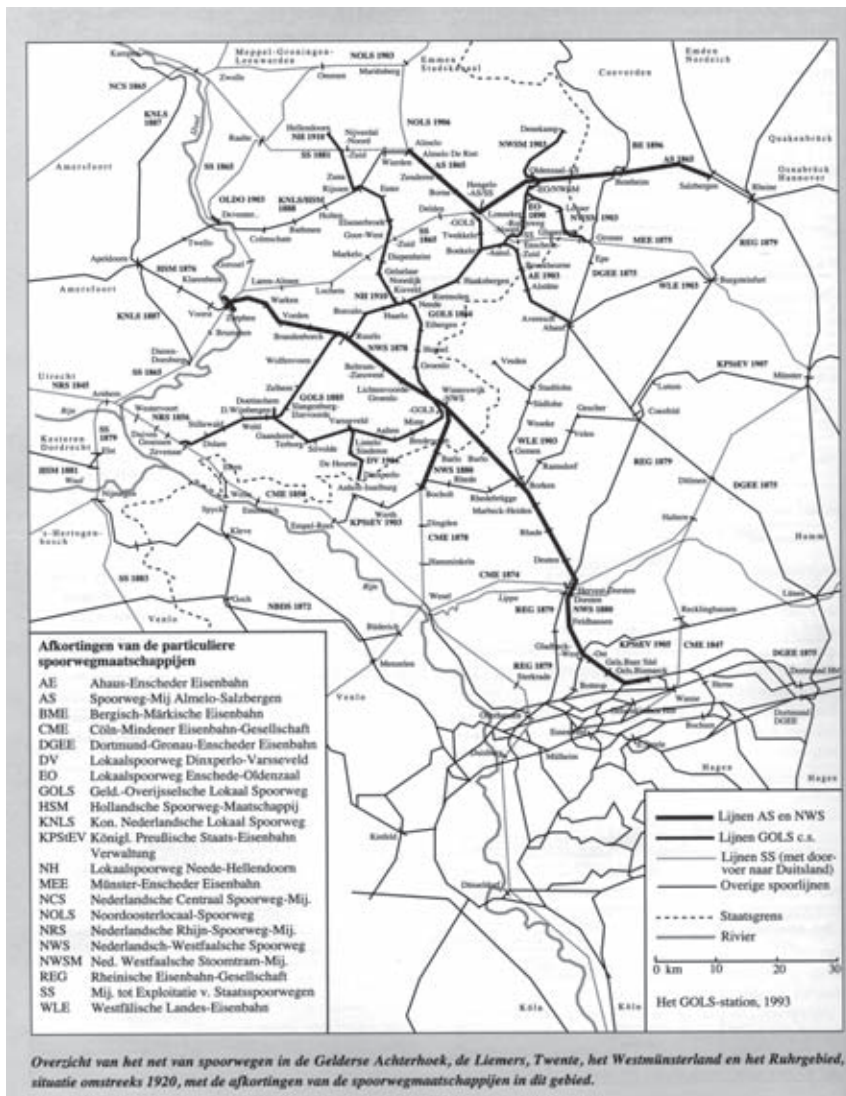
De aanleg

In 1876 werd een begin gemaakt met de verwerving van de gronden voor baan en de stations. Op 15 mei 1877 ging de eerste spade in de grond voor de aanleg van het traject Zutphen-Winterswijk. Onze plaatsgenoot jhr. J.F. Storm van 's Gravezande van het landgoed Den Bramel was commissaris van de NWS.

Zondag 21 juli 1878 was de definitieve opening van de spoorbaan Zutphen-Winterswijk. Als stationschef van Vorden werd W. van Arkel jr. en tot opzichter J.C. Annokkee benoemd.

De dienstregeling was als volgt:
 vertrek uit Zutphen: 11.10, 15.20 en 19.45
 vertrek uit Winterswijk: 06.20,13.25 en 18.00
 vertrek uit Amsterdam: 07.40; Apeldoorn: 9.55; Zutphen: 10.19; Vorden: 10.40;
 Ruurlo: 10.51; Winterswijk: 11.15

Op zaterdag en zondag reden er enkel pleziertreinen. Dan mocht iedereen gratis mee om kennis te maken met de nieuwe spoorbaan. Op De Brandenburg en in

zien van bovenleiding. De enkelsporige IJsselbrug is in 1986 weer dubbelsporig gemaakt.

km 07 Warken

Stopplaats bij Woning 9, geopend voor reizigersverkeer in november 1885, opgeheven mei 1930.

km 12 Vorden

Geopend op 21 juli 1878. In de jaren na de opening van de lijn werd het emplacement nog enigszins uitgebreid. Het stationsgebouw is van een eigen NWS-ontwerp en is gelijk aan de stationsgebouwen van Ruurlo en Lichtenvoorde-Groenlo. Hier werden in later jaren twee seinhuizen gebouwd, één op het perron (later een uitbouwte aan het stationsgebouw, Wachtpost 17 en één aan de oostzijde van het station (Wachtpost 18). Na de Tweede Wereldoorlog is het emplacement sterk vereenvoudigd. Thans liggen hier nog twee sporen. In het stationsgebouw is een tandartsenpraktijk gevestigd.

De straatzijde van station Vorden, omstreeks 1920. L.J. Biezeveld

Warken op 14 april 1962, Woning 3 bij de voormalige halte bij km 3,5. R. Ankersmit

Warken kon men op verzoek uitstappen. De stopplaats op verzoek in Warken is in mei 1930 opgeheven. Op De Brandenburg is het reizigersverkeer in mei 1932 en het goederenvervoer in mei 1962 opgeheven.

De eerste stoomlocomotieven haalden 45 km/u.

Brandenborch met Woning 24 op 9 augustus 1956, gezien richting Zutphen. Het reizigersverkeer is weg, maar de losplaats is nog in gebruik. Een Blauwe Engel passeert als trein 3825 Apeldoorn - Winterswijk. R. Ankersmit

km 17 Brandenborch

Stopplaats bij wachterswoning 24, geopend voor reizigersverkeer in juli 1887; voor goederenverkeer in mei 1917. In mei 1932 werd de halte weer opgeheven voor reizigers; in mei 1962 ook gesloten voor goederen.

In 1878 werden drie nieuwe locomotieven in dienst gesteld, o.a. locomotief de Nestor. Deze is nu te bewonderen in het Nederlands Spoorwegmuseum.

In 1880 kon men vanuit Vorden ook naar Essen in Duitsland. In Winterswijk moest dan worden overgestapt. Ook kon men rechtstreeks naar Amsterdam; eerst als stoptrein tot Apeldoorn en daarna als sneltrein tot Amsterdam.

Voor een retour Amsterdam-Essen betaalde men DM 5,50, een weekloon voor een arbeider.

Het goederenvervoer nam snel toe. Vanuit het Ruhrgebied waren dat vooral kolentreinen.

Op 21 juni 1885 werd de spoorbaan Winterswijk-Zevenaar geopend, tegelijk met de trajecten Winterswijk-Hengelo (Ov.) en Ruurlo-Doetinchem.

In 1918 werd de verbinding Winterswijk-Zevenaar doorgetrokken tot Arnhem.

De Spoorwegstaking in 1903.

In die tijd waren de arbeidstijden 14 uur per dag en de verdiensten waren fl. 6,00 à fl. 8,00 per week.

In die tijd was het volgende gezegde gangbaar: *As 'n kalf neet zoepen wil, mo'j um een spoorpette opzetten.* Dat kwam door de zware arbeid aan het spoor. Dat maakte mensen nog weleens dorstig.

In de jaren '20 en daarna behoorden de sociale voorzieningen tot de beste van Nederland. Personeel dat langdurig ziek was kon naar een herstellingsoord, waarvan er ook een in Vorden stond.

De spoorlijn Ruurlo-Doetinchem is in 1937 opgeheven en gelijk opgebroken. Het enige wat nog zichtbaar is, is de wachtpost aan de Vordenseweg te Ruurlo, op het rechte stuk voor kasteel Ruurlo.

Het vervoer direct na oorlog

Op 1 oktober 1945 startte de NS een busdienst Vorden-Zutphen en een treindienst Vorden-Winterswijk, die vier keer per dag reed. Op 28 januari 1946 reden er weer

Het nog goed herkenbare tracé Doetinchem - Ruurlo, met Woning 9 aan de (voormalige) overweg in de Rijksweg Zutphen. Winterswijk, 7 mei 1964. Deze woning bestaat in dezelfde vorm nog steeds. F.J. Hoevenagel

Station Ruurlo omstreeks 1900 gezien in de richting Winterswijk. Het stationsgebouw heeft hier een fraaie veranda, die later weer verwijderd is. Prentbricflaart

De heer en mevrouw Teunissen-De Graaf, respectievelijk baanmedewerker en overwegwachter bij een spoowegovergang in de buurt van Westendorp. De heer Teunissen was een oom van de samensteller van dit artikel.

treinen van Zutphen naar Winterswijk; op 13 augustus 1946, na het herstel van de spoorbrug bij Zutphen, reden er weer treinen naar Apeldoorn.

In 1957 werden stoomlocs vervangen door de blauwe engel, een trein met dieselmotor.

De reizigersdienst Zutphen-Winterswijk is na de oorlog vanwege het veel te lage aantal reizigers bij voortdurend met opheffing bedreigd geweest.

In 1984 werd het plan opgevat om het bus- en treinverkeer beter op elkaar af te stemmen. Er werd een halfuursdienst ingevoerd op het spoortraject Zutphen-Vorden. Machinisten en buschauffeurs konden direct contact onderhouden, waardoor het aantal reizigers in 1991 al met 25% was toegenomen.

In 1999 ging de exploitatie over in handen van Syntus, die er een goed lopend traject van maakte, met goed aansluitende busverbindingen. Wat Arriva ervan gaat maken, dat zal de toekomst ons leren.

(J. Groot Wassink)

OVER DROSTENDIENSTEN EN EEN VERWOEST GRAFMONUMENT (1)

BEN WAGENVOORT

We schrijven 1788. In de nacht van 6 op 7 augustus van dat jaar vloog het grafmonument van de familie Van der Capellen in Gorssel met een enorme klap de lucht in. Het was geen werk van amateurs: op de prent van Reinier Vinkeles zien we dat er niet veel overbleef van het fraaie monument. Drie jaar daarvoor was het op de heide gebouwd. Op de prent is in de verte de kerktoeren te zien.

Deze verwoesting kwam niet zo maar uit de lucht vallen. Ongeveer een jaar eerder, om precies te zijn op 23 september 1787, was het familiewapen op het graf al toetgetakeld. Voor de familie was dat voldoende reden om de stoffelijke resten van Joan Derk van der Capellen en die van zijn vrouw uit het graf te halen en elders onder te brengen.

Er woonden Van der Capellens op het landgoed De Mars dat bij de IJssel tegenover Zutphen lag en ook op de Boedelhof in Eefde. Joan Derk was geboren in 1741 te Tiel. Zijn vader was kapitein in het Staatse leger. Hij studeerde rechten in Utrecht en raakte ervan overtuigd dat de Nederlandse politiek hervormd moest worden. Hij werd sterk beïnvloed door de gebeurtenissen aan de overzijde van de Atlantische Oceaan.

In 1776 verklaarden de Verenigde Staten van Amerika zich onafhankelijk van Engeland na een bloedige onafhankelijkheidsoorlog. De leiders van dat nieuwe land hadden duidelijk andere politieke idealen dan de Europese machthebbers, inclusief de Hollandse stadhouder Willem V. Zo was het voor Joan Derk niet mogelijk om Statenlid van Gelderland te worden, want hij bezat daarvoor niet het juiste "riddergoed". In Overijssel werd hij uiteindelijk wel toegelaten nadat hij daar een havezate van enig belang had kunnen kopen. Zijn politieke idealen brachten hem al snel in ernstig conflict met stadhouder Willem V, die pal achter de Engelsen stond in hun oorlog tegen de Amerikaanse koloniën.

Verwoesting van het grafmonument van de familie van de Capellen te Gorssel. (Reinier Vinkeles.)

Het pamflet als politiek middel.

Joan Derk bracht de politieke discussie naar het publiek door pamfletten te verspreiden. Dat was nieuw voor Nederland. De Engelse politicus Wilkes was zijn voorbeeld. De toespraak van Joan Derk tegen steunverlening aan Engeland en dus vóór de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd bracht hij in druk uit. Daarmee ontstonden er politieke discussies onder het “gewone volk” in de herbergen, op de pleinen, in de leesgezelschappen en de boerenkeukens. Hij werd populair bij het volk, maar niet bij zijn adellijke collega’s Statenleden.

De Drostendiensten.

Onder de boerenbevolking in de Graafschap en in Overijssel bestond er veel onvrede over de plicht tot het

uitvoeren van Drostendiensten voor de hoofdofficier van het district. Erven met een hele of halve waar moesten twee dagen met paard en wagen diensten verrichten; dagloners dienden met de schop op te komen draven. Het was algemeen gebruik geworden om deze diensten af te kopen. Bouwlieden betaalden 2 à 3 gulden; kleine boeren 14 à 20 stuiver en daghuurders 6 à 8 stuiver. Deze extra belasting werd als onrechtmatig ervaren. Joan Derk maakte van het afschaffen van deze diensten een politiek speerpunt. Hij beweerde dat deze diensten in het verleden afgeschaft waren en dat de landdrost als compensatie voor dat verlies extra salaris had verkregen. Toen deze dienst vervolgens niet werden afgeschaft, beschouwde hij dat als een vorm van slavernij. Opnieuw liet hij zijn toespraak in de Staten van Overijssel over dit onderwerp in pamfletvorm verspreiden. Hij raakte door deze actie zó in de problemen dat hem de toegang tot de Overijsselse Staten werd ontzegd. Zijn ballingschap duurde vier jaren. Zijn strijd ging in die tijd onverminderd voort. Met hulp van een jurist kon hij uiteindelijk de onrechtmatigheid van de drostendiensten aantonen. In 1782 werd hij opnieuw tot de Staten toegelaten en op 25 februari 1783 worden de drostendiensten in Overijssel afgeschaft. Een groot succes voor Joan Derk van der Capellen, maar de strijd had hem geestelijk en fysiek ernstige schade toegebracht. Op 6 juni 1784, ruim een jaar na de afschaffing van de drostendiensten in Overijssel, overleed hij.

Verzet tegen de drostendiensten in De Graafschap.

Na 1783 was De Graafschap de enige streek waar de drostendiensten nog bestonden. Natuurlijk vonden de boeren in streken dicht bij het Overijsselse dat ook voor hen de drostendiensten moesten worden afgeschaft. Maar Gelre en De Graafschap

Het Timmermanshuis aan de Riethuisweg te Vorden

waren niet zo maar van plan het Overijsselse voorbeeld te volgen. In 1784 weigerden voor het eerst vier erven in de Graafschap de afkoopsommen te betalen. Twee van deze erven lagen in Eefde/Harfsen, t.w. het Klein Hulze en het Reeve. Het Klein Hulze ligt nu aan de Wagenvoortdijk, het Reeve ligt, als vroeger, aan de Reeverdijk. De meesten van de lezers die wel eens wat aan stamboomonderzoek hebben gedaan, zullen al wel ontdekt hebben hoeveel familienamen verweven zijn geraakt in al die eeuwen van huwelijken onder de Achterhoekse boerenbevolking. Zo was de Vordense familie Wagenvoort van het Timmermanshuis verbonden met de familie van het Klein Hulze. Jan Wagenvoort, van het Timmermanshuis te Delden onder Vorden trouwde in 1785 met Berendina Klein Hulze. Het verzet van zijn schoonfamilie tegen de drostendienst leidde in 1787 tot de aankondiging van een openbare gerechtelijke verkoping op het Klein Hulze en op het Reeve. Met honderden medestanders (de schattingen lopen uiteen tussen drie en vierhonderd) begaf hij zich op 1 maart 1787 op weg naar de boerderij van zijn schoonfamilie. Zo raakte hij betrokken in de strijd tegen de drostendiensten.

(wordt vervolgd)

DE PADVINDERIEJE IN VORDEN

D. VAN VELDHUIZEN

Noe zal ik dan probeer'n oelle nog 's iets uut de olde deuze over de padvinderieje in Vorden te vertellen, veur zover mien herinnering nog terugge geet, maor met aanvulling en informatie van old-leden is dat, ducht mien, nog wel aordig e-lukt.

Al gauw nao de Tweede Wereldoorlog is der in Vorden een padvindersgroep op-ericht onder de naam van David G. Alford-groep. Ik zal eerst de name ens uutleggen. Die is an-ebrach deur de old verzetsman W. Spanhaak en dat kwam zo: een neergestorte Amerikaanse piloot was deur um op-evangen in een onderduukadres en hee hef den later veilig deur de vijandige linies ebrach, um via Frankrijk weer op huus an te können kommen.

Um die man te eren hef Spanhaak (de hopman) de padvindersgroep naor die man verneumd. Dat van de vrouwleu, of zo-as ie wilt, de deerntjes -de meisjesafdeling- is al besprokken in een veurige aflevering. Noe komt dan de jungskes, de verkenners, an de beurte. Of ie al van mansleu kunt spreken, is maor de vraoge. Wat de welpen betreft, is der vaste wel iemand die daor meer van af-wet. Zoas e-zegd, is der bie de oprichting in 1945 nös de meisjesgroep ook een jongensgroep op-ericht, die onder leiding kwam te staon van hopman W. Spanhaak, die onder de name Wiak afteikende in 't scoutingbuukske, zo-as ielle zeet op de hierbie afgedrukte kopie.

Wiak is een samenvatting van de eerste twee letters van zin veurname en de twee leste letters van zin achtername.

EISEN VOOR VERKENNER 2e KLASSE: (verkort)	DATUM	PARAAF
1 Eerste Hulp	30.3.47	Wiak G.
a. Gezondheidsregels	30.3.47	Wiak G.
b. Eenvoudige ongevallen	30.3.47	Wiak G.
c. Wond ontsmetten en verband leggen	30.3.47	Wiak G.
d. Driehoeksverbanden	30.3.47	Wiak G.
2 Seinen (letter- cijfertekens enz. van Morse of Vrede)	30.3.47	Wiak G.
3 Spoorvolgen, étalagebeschrijving of kimspeel, verkennerspas	30.3.47	Wiak G.
4 Pionieren	30.3.47	Wiak G.
5 Vuurmaken	26.6.46	Wiak G.
6 Koken	26.6.46	Wiak G.
7 Houtbakken	30.3.47	Wiak G.
8 16 streken van het kompas	7.9.46	Wiak G.
9 Tenminste 1 mnfd. dienst en herhalen 3e kl. proeven	30.3.47	Wiak G.
Voldaan aan alle eisen voor 2e klasse	30.3.47	Wiak G.

Eerst als je het Eerste Klasse Insigne behaalt heb, noem je JEZELF Verknner!

Uttreksel, waarin diverse eisen staot waoran voldaan mos worden veur de Tweede Klasse. An de eisen veur 't Eerste Klasse insigne blek deur disse persoon op 18-10-1947 te wea'n voldaan.

Tegen de tied dat dit artikel e-plaatst wordt, besteet de Vordense padvinderieje al 66 jaor! Veur de jongensgroep hadden zich ongeveer een 30-tal knapen in de leaf tied van 11 tot 15 jaor op-egeven veur 't spel van verkennen, wat dat ok mos wea'n, wissen zee völle. Maor onder de eminente leiding van de hopman word'n dat al gauw dudelijk. Der waren 5 patroeljes van elk ongeveer 6 jungeskes evormd onder leiding van een zogenaamden patroeljeleider. 't Spel van verkennen kon beginnen. 't Spel van verkennen is gebaseerd op de ideeën van Lord Baden-Powell die een buuksken schreef over vaardigheden in verkennen en ontdekken. Maor um dat goed te kunnen doon mos der ok een terrein evon'n worden en wel 't leefste zodanig dat der ok een ruimte (blokhutte) ebouwd kon worden. 't Word'n evonnen op 't landgoed De Kiefskamp, ongeveer waor now ok 't nieuwere onderkommen steet. De blokhutte word'n met metwerking van enkele Vordense annemmers in zeer korte tied neer-ezet. Noe kon dus alles volgens de regels van 't spel van verkennen echt beginnen. Zaoterdagsmiddags was der bieënkost. Van hopman Spanhaak volgden uitleg wat now 't spel van verkennen inheeld en wat wielle allemaole mossen leren um goed met te kunnen doon.

Dhr. Spanhaak tijdens een verloting, met tot slot, als hoogtepunt, een veiling in Amerikaanse stijl, van een taart. Dit alles ten behoeve van de verbetering van het oude gebouw van de David Alford groep (foto dateert van 1950).

't Was beslist gin militair gedoete; alhoewel der wel dicipline heersten, maor marcheren deur 't dorp was der niet bie. Wat wielle wel deden, was deelnemmen an diverse festiviteiten en activiteiten. De padvinderieje heur'n der echt bie. Zo deden wielle ok met an de actie Heitje veur een Karweitje.

Zo gangswieze word'n der völle vaardigheden bie-ebrach, zo-as touwknuppen, spoorzeuken, kompas- en kaartleazen, EHBO, kokken op een open holtvuurtje--(heel veurzichtig), tenten bouwen, umdat 't kampeern ok an-eleerd mos worden . In de zommer ginge wielle hen kampeern, eers in de buurte, op't Zand, bie Zelhem, later heel vake op de Veluwe. Dan mos 't geleerde in de praktijk ebrach worden. As wielle gingen kampeern, mos ter wel veur 't etten e-zörgd worden. 't Kokken op een open holtvuurtje hadde wielle zelf ok eleerd, want a'j gaot kampeern is moeder der neet bie um te zeggen hoe lange of dat 't vleis mot braon, of hoe lange de earpels mot kokken. Der kwam nog bie dat 'n enen jonge 't nog better wis dan 'n ander; misschien hadden zee thus de klokke wel 's heure'n luu'n.

Ie kon'n ok allerlei aparte vaardigheden anleern waor ie dan een extra anteikening en een insigne veur kregen. Wat der zaoterdagsmiddags eleerd word'n is deur völle jungskes op pries esteld, gezien de grote toename van de groep: völle anmeldingen deur de bekendheid onder de jeugd (vriendjes, enz.)

De groep word'n zo groot dat der uut-ekekken mos worden naor versterking van de leiding; 't Veel ok niet met veur één man um elke wekke wat uut te prakkezeern veur de zaoterdagmiddag. De versterking is toen evon'n, zowel extern as intern, in twee aspirantleiders, te wetten J. Wahl (extern) en intern was ikke dat. Beiden werden zee ok intern deur hopman Spanhaak op-eleid. Assistentverkennerleider heitten zee (ok wel vaandrig enuumd).

NASCHRIFT REDACTIE:

W. SPANHAAK WAS OORSPRONKELIJK AFKOMSTIG UIT ZWOLLE. HIJ WAS ALS ONDERDUIKER NAAR VORDEN GEKOMEN, WAAR HIJ GEDURENDE DE OORLOG ONDERGEDOKEN ZAT BIJ JACHTOPZIENER VOSSELMAN.

HIJ IS IN 1992 OVERLEDEN EN BEGRAVEN OP DE ALGEMENE BEGRAAFPLAATS ALHIER. GEDURENDE DE OORLOG WAS HIJ ACTIEF IN HET VERZET.

REACTIE OP ARTIKEL IN VORIGE UITGAVE VAN DE VORDENSE KRONYCK

Van ons verenigingslid mw. M.M.A.A. Teubner-Sauter ontvingen wij onderstaande brief naar aanleiding van het artikel van de heer Viersen over Kasteel Vorden, zoals weergegeven in de vorige uitgave van onze Vordense Kronyck (dec. 2010).

Graag wil ik reageren op het amusante artikel van A.J.C. Viersen in de Vordense Kronyck van december 2010. Met veel plezier las ik de drie fragmenten uit enkele kranten uit 1878. Inderdaad lijkt het er sterk op dat hier sprake is van naijver. Altijd aardig om te ontdekken dat ‘het menselijke’ ook door de eeuwen heen niet noemenswaardig verandert. In het artikel haalt de schrijver de wandelende dominee Craandijk aan. Het is spijtig dat hij de aantekeningen van Craandijk niet verder heeft gelezen. Hij zou daarmee nog meer bewijs in handen hebben gekregen voor zijn vermoeden van naijver. Terwijl in het tweede, zurige fragment ‘De Decanije’ als een ordinair (hier in de zin van eenvoudig) huis met een moestuin en grasvelden werd aangeduid, schreef Craandijk een enthousiast verhaal over zijn bezoek aan het park. Zijn verhaal was zó positief dat wij, mevrouw I. Brink-Holshuijsen en ondergetekende, zijn tekst gebruikten als opening voor ons boek: *DE DECANIJE TE VORDEN, EEN EEUWENOUDE GESCHIEDENIS*.

Zie hier een deel van zijn relaas:

Een weg achter het kerkgebouw, langs eenige huizen van het dorp brengt ons spoedig bij een groote, door hagen ingesloten en van kloeke linden omzoomde weide waar forsche eiken in volle majesteit preiken bij een draaihek dat tot een voetpad den toegang geeft. Dit voetpad leidt naar het fraaie park bij het eenvoudige, deftige, in 1832 nieuwgebouwde roodstenen heerenhuis en den stal daarnevens. De wandeling is er vrij en al is het terrein niet zeer uitgestrekt, de ingezetenen en gasten van Vorden hebben reden om de welwillendheid des burgemeesters hoog te waardeeren, waardoor hun mede een deel van 't genot wordt gegund, ruimschoots te smaken te midden van het smaakvolle plantsoen, met zijn schoon geboomte, zijn rijke bloembedden, zijn fraaie waterpartij en zijn verscheidenheid van uitzichten op de weiden voor en achter het huis, op boschjes die hen omringen en het dorp met zijn hooge torenspits. Het houtgewas is er schoon van vorm en vertoont de rijkste afwisseling van tinten. Wij zien er hooge slanke abelen met hun prachtige grijswitte stammen, donkere bruine beuken, accacia's, eiken, eschdoorns, platanen, kastanjes, fijne sparren van allerlei soort, een schoonen treurbeuk, velerlei heester- en siergewas, en blanke waterleliën bloeien in den vijver, terwijl alles getuigt van een zorgvuldig onderhoud, gelijk het voegt aan de bewoonde huizinge in de onmiddellijke nabijheid van het welvarende dorp.

Het is duidelijk dat Craandijk het park wel degelijk de moeite waard vond, al was het voor een wandeling aan de kleine kant. Uit andere bronnen is eveneens bekend dat burgemeester Johannes Hermanus Gallée zijn park voor wandelaars had opengesteld. Niet bekend is of daar veel gebruik van werd gemaakt.

(w.g. M.M.A.A. Teubner-Sauter)

VOOR U GELEZEN

Voor diegenen onder onze leden die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van onze Achterhoek -en wie is dat niet?- wil ik het volgende boek onder de aandacht brengen. Het is getiteld: HANZE, TOL & HANDELSWEGEN IN OOST NEDERLAND.

Het is een boek van 240 pagina's op formaat A4 en het bevat enkele honderden zwart/wit-illustraties, 60 kleurenfoto's en 20 kaarten en is van de hand van Arjan Ligtenburg en Nico Spit.

Het is een boek met verhalen en illustraties over wegen, meest zandwegen, maar ook waterwegen, spoorwegen en asfaltwegen. Het is geen wetenschappelijk werk, maar een verslag van een zoektocht door Oost Nederland en haar geschiedenis. Het is zondermeer een verrijking voor uw boekenkast. Het boek is onderdeel van een trilogie, de beide andere delen heten: LANGS WEG & RAIL en SPOORWEGEN IN WINTERSWIJK & OMSTREKEN, geschreven door Arjan Ligtenburg. Uit dit laatste boek

vindt u elders in deze Kronyck een artikel, geschreven door J. Groot Wassink en getiteld SPOORWEGEN RONDOM VORDEN.

Deze boeken zijn te koop voor € 28,50 per stuk (excl. verzendkosten) en te bestellen bij:
Vereniging Het Museum,
p.a. G. Siebelink
Weeninkpad 37
7101 MX Winterswijk
tel.: 0543-530889
e-mail: info@vereniginghetmuseum.nl

(Wim Jansen)

VORDENSE KRONYCK

29e jaargang, no. 1, juni 2011

<i>Inhoudsopgave</i>	<i>pag.</i>
Van onze voorzitter	2
Jaarverslag 2010-2011	3
Notulen jaarvergadering d.d. 24 maart 2010 in De Herberg	5
Opening/mededelingen	5
Ingekomen stukken	5
Verslag jaarvergadering 24 maart 2009	5
Schenkingen	6
Benoeming ereleden	7
De oorkonde onder de Beatrix-beuk	7
Aankoop van boerderij en tolhuis De Lebbenbrugge, in 1931	<i>Wim Jansen</i> 9
Een vermiste Vordenaar toch een beetje teruggevonden	<i>Wim Kok</i> 15
Spoorwegen rondom Vorden, enkele interessante historische feiten	<i>J. Groot Wassink</i> 16
Over drostendiensten en een verwoest grafmonument (1)	<i>Ben Wagenvoort</i> 22
De Padvinderieje in Vorden	<i>D. van Veldhuizen</i> 25
Reactie op artikel in vorige uitgave van de Vordense Kronyck	28
Voor u gelezen	29